

rigtigt provinsselskab. Det er ganske vist ikke helt rigtigt, for han har, bl. a. sammen med anmelderen, i 1939 eller 40 set en såkaldt »skoleforestilling« med »Eventyr på Fodrejsen«. Forestillingen har ikke kunnet identificeres; men den sagde til gengæld sparto til alt, hvad der ellers forekommer af »rædsler« i de to bøger.

Det rejsende teater var til 2. verdenskrig et uundværligt led i købstædernes kulturliv. Folk kom virkelig i teatret, og dets betydning står givet i skærende modsætning til de karakteristiske, det i mange tilfælde var udsat for. Det viser besøgstallene, når de sammenstilles med anmeldelserne.

Begge bøger er bygget nogenlunde ens op med tidsbaggrund, selskaber, repertoire og skuespillere (herunder også de københavnske »stjerner«'s besøg i provinsen). Forholdene omkring selve teaternæringen og omkring censuren vies nogen plads ligesom også selskabernes ofte særdeles anstrængte økonomi. Skuespillere, scenebilleder, plakater m. v. udgør illustrationerne, og dokumentationen med kildefortegnelser og registre (også over repertoire) er veldækkende. Især sidste bind skæmmes dog af en del trykfejl, og på planche XXXV efter s. 224 er der gået kludder i personnavnene i bageste række af Det kgl. Teaters turné med »Det gamle Hjem«. Henrik Malberg og Knud Heglund er sat sammen til den ukendte skuespiller Henrik Heglund, ligesom en person helt er bortfaldet. Lektor Sandfeld, der nu har frigjort sig fra sit skolearbejde, fortsætter de teaterhistoriske studier, som de to foreliggende bind er så fine og morsomme resultater af – for nægtes kan det ikke: Meget af hvad provinsteateret bød på og levede i, kalder på smilet, både det overbærende og det medlidende.

Finn. H. Lauridsen

Helge Klint: Militærhistorie. (Dansk historisk Fællesforening, 1970). 109 s.

Bogen er fremkommet i Dansk historisk Fællesforenings serie af små håndbøger. Den opridser kort krigskunstens historie og behandler derefter dansk krigshistorisk forskning gennem tiderne. Endelig er der afsnit om det internationale samarbejde mellem militærhistorikere, bibliografiske oplysninger om nogle nordiske værker og sluttelig et kapitel om de forskellige samlinger (Hærens arkiv, Tøjhusmuseet osv.). Det er alt sammen nyttige oplysninger. Det publikum, serien henvender sig til, havde dog sikkert haft mere nytte af at få at vide f. eks. hvad er et regiment til forskellige tider, hvad er en kaptajn, hvor finder jeg noget om, hvilke enheder der i begyndelsen af 19. årh. var garnisoneret der og der. Der kunne nævnes talrige andre militærhistoriske spørgsmål, som mange historikere, der arbejder med et områdes eller en bys historie, stilles over for – det samme gælder i øvrigt også andre historikere. Titlen og udgivelsen i håndbogsserien gør det rimeligt, at man ventede en vejledning netop i spørgsmål af den art. Seriens redaktør burde overveje at søge dette behov dækket.

Vagn Dybdahl

Zelia N. Andrup: Otto Andrup og livet omkring ham. (Rosenkilde og Bagger, 1970). 171 s.

Otto Andrups hustru har skrevet denne bog om sin mand – den udkom et par måneder efter hendes død. Zelia N. Andrup skrev godt og havde en vis sans for at finde og karakterisere det tidstypiske, hvilket hun også har demonstreret i nogle erindringer, trykt i Historiske medd. om København, hvor hun berettede om sit barndoms-

hjem i København; faderen var højesteretsadvokat, dr. jur. A. L. Hindenburg. Her fortæller hun om Andrups opvækst og derefter om hans studentertid, som hun som hans forlovede tog livlig del i. Efter dette følger i nogenlunde kronologisk orden en række episoder fra Andrups tid som leder af Frederiksborgmuseet, alt isprængt småkapitler om livet i hjemmet og om omgangskredsen. Selv om det ikke er nogen tungtvejende bog, vil de mange fascinerende og velskrevne småkapitler dog for danske historikere være et velkomment bidrag til fagets historie.

Vagn Dybdahl

Bent Jørgensen, Karl Evald Kristensen, Erland Kolding Nielsen og Michael Wolfe: Introduktion til historie. Bibliografi over fagets hjælpemidler med en vejledning i litteratursøgning. (Akademisk Forlag, 1970). 361 s.

Bogen er et barn af den nye studieordning i historie, som blev gennemført i 1968. For en del af de universitetslærere, der først og fremmest arbejdede med den nye ordning, var det et kardinalpunkt, at man – bortset fra i bidisciplinerne – burde afskaffe det gængse lærebogsstof. I stedet ønskede man studiet samlet om en række problemer ned gennem historien; dermed ville man også afskaffe den klassiske hovedværkslæsning og i stedet lade studiet af de enkelte problemer ske på grundlag af afsnit af større arbejder, afhandlinger og monumenter. Disse synspunkter blev fremført særlig markeret af universitetslærerne fra Århus; mens der hos repræsentanterne for de andre grupper var nogen større tilbageholdenhed over for fjernelsen af lærebogsstoffet. Som et kompromis indførte man da, at lærebogs-

stoffet udgik, men blev erstattet af et mindre kursus i benyttelse af fagets litteratur, en bibliografisk introduktion.

Den foreliggende bog er et resultat af dette kursus, som det former sig ved Københavns Universitet. Det centrale i bogen er en meget stor bibliografi over verdenshistorien omfattende bibliografier, litteraturoversigter, opslagsbøger og større samlende fremstillinger; for Danmarks vedkommende er der et større afsnit om det 19. og det 20. årh. Ud over det bibliografiske er der korte vejledninger i læsning af større værker og om indretningen af katalogerne i de forskellige større biblioteker.

Det er – naturligvis – muligt at pege på dette og hint, som burde have været med, og på andet, der kunne have været undladt. Sådan vil man altid kunne gøre, når der er tale om et udvalg – for undertegnede anmelder er det således nærliggende at nævne, at hans udgivne oversigter over handels- og industrihistorisk litteratur ikke er med(!). Mere nærliggende er det imidlertid, at for det formål, den skal tjene, ville bogen formentlig have haft større værdi, hvis den havde medtaget nogle færre titler og så i et større antal tilfælde havde meddelt beskrivelser af de pågældende værkers indhold. En student, og for den sags skyld også andre, er eksempelvis ikke meget hjulpet ved at få titlen Treue, W.: Wirtschaftsgeschichte der Neuzeit, når han bl. a. ikke får at vide: bogens størrelse (150 eller 770 sider?), dækker den også Japan, er der en litteraturfortegnelse, så jeg let kan finde en bog om Belgiens historie osv.

Systematikken kan naturligvis også drøftes. Det er eksempelvis ikke umiddelbart indlysende, at Rubins Frederik 6.s tid skal stå under statistiske beskrivelser eller »En bygning vi rejser« under fagbevægelsen, når den